

<https://doi.org/10.66962/bsm2026.14>

CZU 025.2:005.6:027.7.021(478)

**MANAGEMENTUL CALITĂȚII COLECȚIILOR
BIBLIOTECII ȘTIINȚIFICE MEDICALE A USMF
“NICOLAE TESTEMIȚANU”**

Olesea DOBREA, director adjunct
ORCID ID: 0000-0002-0937-2754
**Biblioteca Științifică Medicală
USMF „Nicolae Testemițanu”**

Liubovi KARNAEVA, director
ORCID ID: 0009-0008-1451-0673
**Biblioteca Științifică Medicală
USMF „Nicolae Testemițanu”**

Rezumat. *Bibliotecile universitare medicale reprezintă subdiviziuni esențiale în infrastructura academică, asigurând accesul la informații relevante și actualizate pentru instruire, cercetare, practică medicală și formare continuă a medicilor și farmaciștilor. Studiul de față analizează managementul calității colecțiilor Bibliotecii Științifice Medicale, cu accent pe mecanismele și strategiile utilizate pentru asigurarea relevanței, actualității și accesibilității resurselor informaționale. Analiza urmărește procesul de selecție, evaluare și dezvoltare a fondului documentar în raport cu cerințele curriculare, de cercetare și de practică medicală. Rezultatele evidențiază importanța unui management strategic al colecțiilor, orientat spre diversificarea resurselor, consolidarea parteneriatelor informaționale și integrarea tehnologiilor digitale, ca elemente-cheie pentru optimizarea serviciilor și pentru susținerea formării profesioniștilor din domeniul medicinei.*

Cuvinte-cheie: *managementul colecțiilor, bibliotecă medicală, calitatea colecțiilor, digitalizare, educație medicală.*

Abstract. *Medical university libraries represent essential subdivisions within the academic infrastructure, providing access to relevant and up-to-date information necessary for education, research, medical practice, and the continuing professional development of physicians and pharmacists. The present study analyzes the quality management of the collections of the Scientific Medical Library, focusing on the mechanisms and strategies used to ensure the relevance, currency, and accessibility of information resources. The analysis examines the processes of selection, evaluation, and development of the documentary collection in relation to curricular requirements, research activities, and the needs of medical practice. The results highlight the importance of*

strategic collection management oriented toward the diversification of resources, the strengthening of information partnerships, and the integration of digital technologies as key elements for optimizing library services and supporting the training of professionals in the medical field.

Keywords: *collection management, medical library, collection quality, digitization, medical education.*

Gestionarea colecțiilor în cadrul Bibliotecii Științifice Medicale a USMF „Nicolae Testemițanu” reprezintă un proces strategic care asigură calitatea și relevanța resurselor informaționale. În contextul învățământului medical, unde informațiile se actualizează rapid, iar accesul la cunoaștere este vital pentru formarea profesională și pentru siguranța actului medical, dezvoltarea colecțiilor constituie o misiune esențială. Rolul bibliotecii nu este acela de a achiziționa la întâmplare un anumit număr de cărți și alte documente spre a le oferi cititorilor. Biblioteca academică trebuie să ofere exact acele documente care conțin informațiile necesare utilizatorului.

Colecția unei biblioteci reprezintă un sistem dinamic, aflat într-un proces continuu de evoluție și dezvoltare, adaptându-se permanent la transformările mediului academic și informațional. Conform Regulamentului privind gestiunea colecțiilor Bibliotecii Științifice Medicale a USMF „Nicolae Testemițanu”, colecția de bibliotecă este definită ca totalitatea documentelor accesibile atât local, cât și la distanță, fiind constituită și gestionată sistematic, în baza unor principii, norme și reguli specifice domeniului biblioteconomic.

Dezvoltarea colecțiilor reprezintă un proces continuu prin care biblioteca își extinde, îmbogățește și actualizează fondul documentar, cu scopul de a răspunde prompt și adecvat necesităților de informare ale utilizatorilor. Una dintre principalele provocări ale BȘM rămâne a fi asigurarea accesului la resurse pertinente, actuale și de înaltă calitate, capabile să asigure informațional disciplinele de studiu și dezvoltarea competențelor profesionale ale viitorilor specialiști în domeniul sănătății.

În acest context, colecțiile BȘM sunt supuse unui proces sistematic de verificare și evaluare. Permanent, este analizat în ce măsură resursele informaționale furnizate sunt actuale, relevante și adecvate necesităților reale ale utilizatorilor, precum și dacă preferințele și cerințele comunității academice pe care biblioteca o deservește au suferit modificări. De asemenea, sunt monitorizate tendințele în evoluția domeniilor medicale și informaționale, care pot determina ajustarea orientării și priorităților de dezvoltare a colecțiilor.

Scopul acestui studiu constă în analiza și evaluarea proceselor de management al calității colecțiilor Bibliotecii Științifice Medicale, în vederea determinării eficienței politicilor și mecanismelor utilizate pentru asigurarea relevanței, actualității și accesibilității resurselor informaționale, în concordanță cu misiunea instituției și necesitățile comunității academice. Pentru realizarea acestui demers, au fost stabilite următoarele obiective specifice:

1. evaluarea colecțiilor bibliotecii conform criteriilor calitative: relevanță, actualitate, accesibilitate și acuratețe;
2. analiza gradului de satisfacție a utilizatorilor privind calitatea colecțiilor;

- 3.determinarea ratei de înnoire a colecțiilor;
- 4.identificarea raportului dintre publicațiile de specialitate și cele din alte domenii conexe;
- 5.calcularea indicelui de circulație a fondului documentar;
- 6.determinarea indicelui de lectură;
- 7.analiza cerințelor informaționale și a fișierului refuzurilor;
- 8.examinarea dosarului de asigurare informațională a procesului de instruire și determinarea gradului de acoperire documentară a disciplinelor de studiu.

Cerințele utilizatorilor privind colecția bibliotecii pot fi sintetizate astfel:

- 1.fondul documentar trebuie să corespundă profilului instituției, reflectând domeniile de studiu și cercetare specifice;
- 2.plenitudinea și disponibilitatea unui număr suficient de exemplare sunt esențiale pentru satisfacerea tuturor cererilor de informare, evitând refuzurile. Această cerință urmărește menținerea unui echilibru între exhaustivitate și selectivitate;
- 3.accesibilitatea fondului trebuie să fie neîngrădită; nu trebuie să existe obstacole în obținerea documentelor, nici în ceea ce privește condițiile de acces, nici în procesul de solicitare;
- 4.documentele de bibliotecă trebuie să fie ușor de regăsit în colecție, printr-o organizare corectă la raft și prin sisteme eficiente de catalogare și indexare;
- 5.biblioteca trebuie să ofere resurse de înaltă calitate, care să conțină informații fiabile, relevante și actualizate, prezentate într-un mod accesibil și utilizabil;
- 6.toate solicitările utilizatorilor trebuie onorate cu promptitudine, respectând principiile de eficiență și profesionalism în gestionarea colecțiilor.

Tezaurul informațional al Bibliotecii Științifice Medicale constituie 877.499 de documente, fondul de bază reprezentând cea mai importantă și numeroasă colecție. Aceasta include publicații autohtone și internaționale, precum și colecția „Depozit universitar”, creată cu scopul valorificării patrimoniului științific și intelectual al USMF „Nicolae Testemițanu”.

Din fondul total al Bibliotecii fac parte, de asemenea, următoarele colecții:

- **Colecția sălii de lectură**, destinată împrumutului direct în sala de lectură, conform cererilor de informare ale beneficiarilor;
- **Colecțiile didactice cu acces liber la raft**, care includ manuale, compendii, ghiduri, indicații metodice, monografii și alte studii recomandate de catedrele universitare pentru susținerea procesului de instruire;
- **Colecțiile pentru împrumut la domiciliu**, structurate similar și disponibile în mai multe exemplare;
- **Colecția de referință**, constituită din enciclopedii, dicționare, bibliografii, îndrumare și ghiduri;
- **Colecțiile de specialitate**, care reflectă domeniul biblioteconomie și asistență informațională;
- **Colecțiile speciale**, incluzând colecții personale ale unor savanți precum R. Koch, V. Kossakovski, A. Koțovski, A. Molohov, N. Burdilă, D. Gherman, B. Perlin, V. Covaliu, D. Șcerbatiuc, precum și alte publicații vechi și rare medicale

în limbi străine;

- **Colecțiile structurilor internaționale**, cum sunt cele ale Centrului de Informare și Documentare al OMS și ale Centrului de Informare al UE;
- **Colecția de rezervă**, constituită din exemplare dublete și publicații care nu corespund profilului de bază al Bibliotecii.

Biblioteca Științifică Medicală deține în colecțiile sale diverse tipuri de publicații autohtone și internaționale, disponibile pe diverse medii de stocare.

Profilul colecției reprezintă un factor important în orientarea eforturilor bibliotecii către un anumit flux de utilizatori și tipuri de solicitări, facilitând atingerea unui nivel optim de calitate a colecțiilor.

În ceea ce privește structura fondului, publicațiile de profil medical și farmaceutic constituie 782.570 exemplare (89%), în timp ce publicațiile din alte domenii reprezintă 94.929 exemplare (11%), evidențiind astfel concentrarea majoritară a resurselor pe domeniile specifice activității instituției.

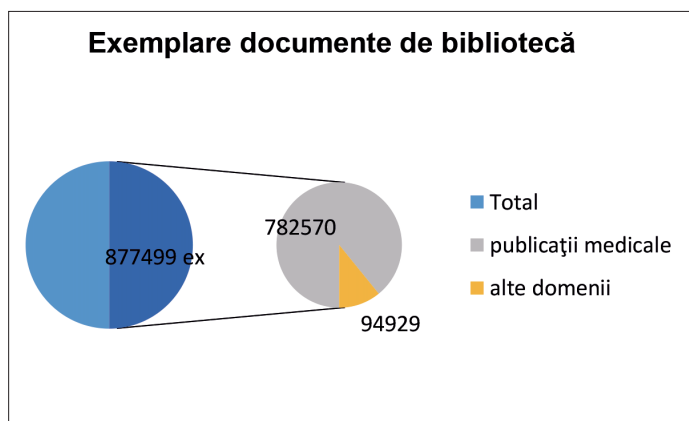

Fig. 1: Profilul colecțiilor BȘM

Datele statistice evidențiază corespunderea clară a colecțiilor Bibliotecii Științifice Medicale cu profilul instituției, iar obiectivul principal al bibliotecii rămâne dezvoltarea resurselor informaționale specifice domeniilor medical și farmaceutic, în concordanță cu necesitățile de informare și documentare ale utilizatorilor.

Din totalul de 877.499 de exemplare, 26% (230.823 exemplare) reprezintă publicații didactice, iar 74% (650.498 exemplare) constituie publicații științifice, dintre care 177.026 exemplare sunt publicații periodice, segment considerat esențial pentru sprijinirea studiilor și cercetărilor științifice.

Colecțiile BȘM cuprind publicații în limba română – 254.134 exemplare – și în alte limbi – 90.348 exemplare.

Printre factorii care influențează în mod esențial dezvoltarea colecțiilor de calitate în cadrul Bibliotecii Științifice Medicale se numără:

1. programele educaționale și profilul academic – colecțiile trebuie să fie adaptate domeniilor academice specifice ale instituției, asigurând acoperirea necesităților de informare și cercetare ale comunității academice;
2. subiectele de cercetare științifică și cerințele informaționale ale utilizatorilor – identificarea și înțelegerea necesităților comunității sprijină procesul de

- selecție a publicațiilor și contribuie direct la dezvoltarea colecțiilor;
3. noutățile din domeniul medicinei și farmaceuticii – documentele trebuie să fie actuale și relevante, reprezentând ediții recente care aduc valoare informațională și științifică;
 4. bugetul – resursele financiare disponibile influențează capacitatea bibliotecii de a achiziționa publicații noi, de a întreține colecțiile existente și de a investi în tehnologii moderne;
 5. colaborări și parteneriate – cooperarea cu autori și alte biblioteci de profil contribuie la extinderea accesului la resurse și la diversificarea colecțiilor;
 6. diversitatea formatelor – oferirea de resurse în formate variate îmbunătățește accesibilitatea și satisfacția utilizatorilor;
 7. politicile de dezvoltare și gestionare a colecțiilor – claritatea și eficiența acestor politici asigură menținerea unei colecții relevante și autentice;
 8. evaluarea constantă – monitorizarea și evaluarea periodică permit identificarea lacunelor, ajustarea selecției în funcție de necesitățile utilizatorilor și excluderea documentelor perimate sau depășite.
 9. feedback-ul utilizatorilor – colectarea și analiza opiniilor utilizatorilor furnizează informații valoroase pentru optimizarea colecțiilor în concordanță cu cerințele acestora.

Anual, Biblioteca realizează achiziții de publicații la propunerea catedrelor USMF „Nicolae Testemițanu”, urmărind ca acestea să conștientizeze importanța resurselor de calitate, și nu a extinderii cantitative a colecției. Tendințele actuale de dezvoltare a colecțiilor pun un accent tot mai mare pe asigurarea accesului la resurse electronice.

Analiza fișierului refuzurilor arată că, în mare parte, Biblioteca este capabilă să răspundă tuturor cererilor de informare, resursele fiind disponibile într-un număr suficient de exemplare pentru a satisface necesitățile informaționale ale utilizatorilor.

Se constată un număr mic de publicații tipărite în limba franceză în colecțiile bibliotecii, însă utilizatorii beneficiază de acces la un spectru divers de resurse informaționale electronice în limba franceză (baze de date de profil medical și farmaceutic, Biblioteca electronică didactică, Repozitoriul Instituțional, Primo Index Central, care este un agregator de resurse informaționale științifice adunate de Exlibris direct de la editori sau din baze de date cu acces deschis). În aceste condiții, utilizatorii Bibliotecii pot accesa resursele la distanță, beneficiind de confort informațional și menținând continuitatea procesului de instruire și cercetare.

În ultimii ani, din cauza crizei financiare, bibliotecile din Republica Moldova, inclusiv cele universitare, se confruntă cu dificultăți în dezvoltarea colecțiilor. Bugetul alocat BȘM a USMF „Nicolae Testemițanu” pentru achiziția de publicații și abonarea la ediții periodice se ridică la aproximativ 1 milion de lei, însă acesta este în scădere, ceea ce determină reducerea numărului de exemplare achiziționate anual. *Fig. nr. 2* evidențiază o evoluție fluctuantă a dezvoltării colecțiilor în perioada 2020–2025. După un nivel ridicat în 2020 (5788 unități), se observă o ușoară diminuare în 2021, urmată de o revenire în 2022. Anul 2023 marchează din nou o scădere, iar în 2024 se înregistrează un declin semnificativ, posibil influențat de constrângeri bugetare, schimbări de priorități sau factori externi.

În 2025 se remarcă însă o creștere accentuată, depășind nivelurile anterioare, ceea ce sugerează relansarea procesului de dezvoltare a colecțiilor și o orientare consolidată spre completarea și actualizarea fondului documentar. Tendința generală indică un proces adaptiv, în care selecția resurselor răspunde dinamic necesităților de informare, instruire și cercetare ale utilizatorilor.

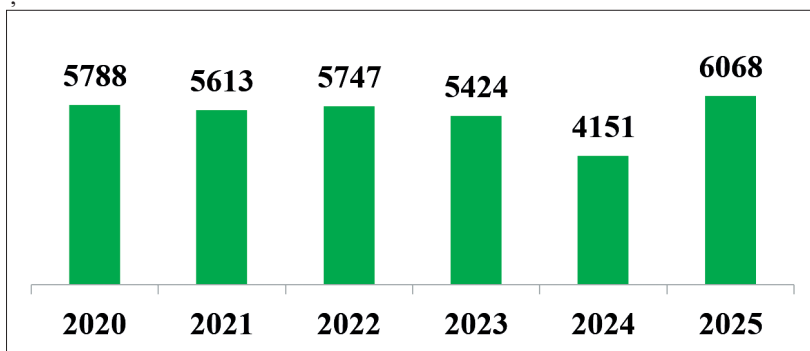

Fig. 2: Dinamica publicațiilor intrate în colecțiile Bibliotecii a. 2020-2025

Având în vedere creșterea semnificativă a costurilor producției editoriale, Biblioteca nu își propune să constituie biblioteci personale pentru fiecare student, concentrându-se, în schimb, pe achiziția celor mai valoroase publicații, actuale și relevante pentru domeniul medical. Factorii care pot conduce la calitatea insuficientă a colecțiilor includ: finanțarea inadecvată, riscuri neprevăzute (proceduri de achiziție de durată, epuizarea stocului de publicații, imposibilitatea achiziționării publicațiilor didactice și științifice din anumite surse externe), bugete limitate pentru achiziția de publicații și abonarea la resurse informaționale electronice. Aceste constrângeri pot afecta capacitatea Bibliotecii de a asigura resurse didactice și științifice adecvate pentru toate subdiviziunile universitare, atât pentru studiile în limba română, cât și pentru cele cu predare în limbi străine (rusă, engleză și franceză), generând, astfel, un impact negativ asupra nivelului de satisfacție al utilizatorilor.

În pofida provocărilor menționate, datele statistice din ultimii ani indică o creștere constantă a nivelului de satisfacție a utilizatorilor privind accesul la resursele informaționale oferite de Bibliotecă, evidențiind eficiența strategiilor implementate pentru optimizarea colecțiilor și răspunsul adecvat la nevoile comunității academice.

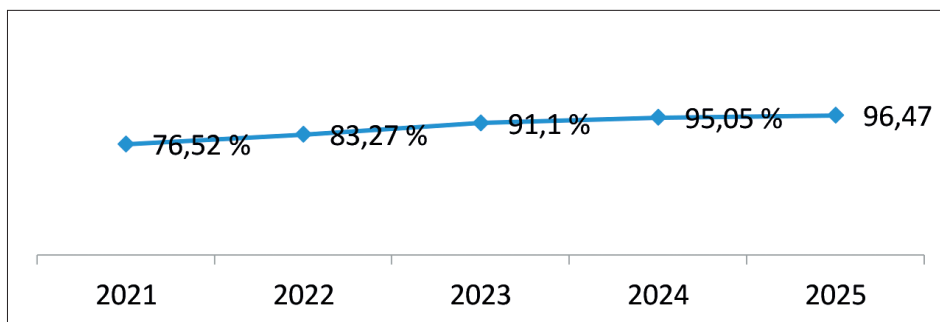

Fig. 3: Nivelul satisfacției utilizatorilor privind resursele informaționale la care Biblioteca oferă acces

Un indicator esențial în evaluarea calității colecțiilor Bibliotecii îl reprezintă accesibilitatea și disponibilitatea publicațiilor. În acest sens, Biblioteca oferă împrumut la domiciliu pentru toate categoriile de utilizatori, cu excepția celor externi, precum și acces la publicații în sălile de lectură și acces liber la raft. Documentele sunt organizate pe domenii conform Clasificării Zecimale Universale, iar orientarea în colecții este facilitată prin indicatoare de raft, sprijinind atât bibliotecarii, cât și beneficiarii. Corectitudinea aranjării documentelor la raft este o preocupare permanentă a personalului bibliotecii, iar catalogul instituțional, cu o bază de date de 103023 înregistrări bibliografice, contribuie semnificativ la regăsirea rapidă a informațiilor.

Cu toate acestea, în ultimii ani, s-a înregistrat o scădere a împrumutului de carte tipărită, iar indicatorii statistici – numărul de utilizatori, vizite și volume împrumutate – au fost în declin constant, ceea ce complică atingerea obiectivelor planificate privind utilizarea colecțiilor.

Principalele cauze ale scăderii numărului de împrumuturi de carte tipărită nu se limitează la reducerea interesului pentru lectură, ci includ și concurența tot mai mare a editorilor de resurse electronice de profil. Această tendință este determinată de schimbările în comportamentul informațional al utilizatorilor, de creșterea accesului la resurse electronice și de orientarea tot mai accentuată către consultarea online a documentelor. În acest context, bibliotecile universitare își adaptează strategiile pentru a rămâne aproape de utilizatori și a sprijini procesul de instruire și cercetare, dezvoltând produse informaționale accesibile oricând și de oriunde pentru utilizatorii actuali și potențiali. Deși aceste direcții de activitate corespund tendințelor actuale de digitalizare și accesibilitate, există riscul ca accentul excesiv pe servicii digitale să diminueze esența și specificul tradițional al bibliotecii academice.

În concluzie, menționăm că dezvoltarea colecției este procesul managerial de planificare și constituire a unei colecții utile și echilibrate de publicații. La BȘM dezvoltarea constantă și actualizarea colecției corespunde profilului bibliotecii și necesităților de informare ale utilizatorilor. Unul dintre factorii care determină calitatea colecțiilor BȘM este studierea constantă și direcționată a necesităților utilizatorilor reali și potențiali, precum și anticiparea solicitărilor care pot veni de la cadrele didactice ale instituției, studenți, rezidenți, studenți doctoranzi, ținând cont de disciplinele de studiu. Pentru a înțelege mai bine necesitățile beneficiarilor, BȘM efectuează sondaje anuale care implică utilizatorii cu scopul de a identifica nivelul de satisfacție al acestora, studiază cererile de informare conform buletinelor de cerere, urmărește comportamentul informațional al utilizatorului, observă și identifică cele mai solicitate publicații în sălile cu acces liber la raft și monitorizează producția editorială națională și internațională de profil pentru achiziționarea celor mai relevante și de calitate resurse. BȘM își dezvoltă colecțiile conform statutului de bibliotecă științifică, iar tezaurul informațional este unul relevant, de actualitate și fiabil. Domeniul medicinei este în continuă dezvoltare, ceea ce impune specialiștilor în domeniu să se formeze profesional sistematic, informația și resursele informaționale constituind suportul de bază pentru aceștia, iar calitatea învățământului superior medical depinde în mare măsură de calitatea suportului informațional oferit viitorilor specialiști.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. BRANIN, Joseph; Frances GROEN and Suzzane THORIN. The changing nature of collection management in research libraries. *Library resources and Technical services*. 2000, vol. 44, no. 1, pp. 23-32. Disponibil: <https://doi.org/10.5860/lrts.44n1.23> [vizualizat 2025-09-09].
2. CRISTIAN, Elena. Particularități ale managementului calității în dezvoltarea colecțiilor. *Confluente Bibliologice*. 2029, nr. 1/2, pp. 178-184. Disponibil: <http://ojs.usarb.md/index.php/confbib/article/view/375/466> [vizualizat 2025-09-11].
3. DOBREA, Olesea și Liubovi KARNAEVA. Calitatea colecțiilor Bibliotecii Științifice Medicale prin prisma asigurării informaționale a procesului de instruire medicală. *Moldovan Journal of Health Sciences*. 2024, vol. 11, nr. 3, anexa 2, p. 904. Materialele conferinței științifice anuale „Cercetarea în biomedicină și sănătate: calitate, excelență și performanță”, 16-18 octombrie 2024, Chișinău. Disponibil: <https://repository.usmf.md/handle/20.500.12710/29903> [vizualizat 2025-08-25].
4. REGNEALĂ, Mircea (coord). Principii de dezvoltare a colecțiilor. In: *Tratat de biblioteconomie*. 2016, vol. 2, pt. 1, pp. 227-229. Disponibil: https://www.bcuculuj.ro/sites/default/files/public/images/doc/tratat_de_biblioteconomie-vol2-part1-p227-284.pdf [vizualizat 2025-08-25].
5. ZAVTUR, Natalia. Managementul colecțiilor bibliotecii : abordarea problemei. In: *Conferința tehnico-științifică a colaboratorilor, doctoranzilor și studenților*, 15-17 noiembrie 2008, Chișinău. Universitatea Tehnică a Moldovei. Chișinău: UTM, 2009, vol. 1, pp. 379-382. Disponibil: <https://repository.utm.md/bitstream/handle/5014/24730/Conf-UTM-2001-V1-Biblioteca-p379-382.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [vizualizat 2025-09-03].